

НИКОЛА МАЦИРОВ/ ДЛАН И НЕТАКНУТО

СА ТРЕЋЕГ ТРГА

БИБЛИОТЕКА ЧАСОПИСА ТРЕЋИ ТРГ

Уредници: Дејан Матић & Милан Добричић

Дизај корица: Дина Радоман

Извршни уредник: Урош Котлајић

Copyright © Никола Маџиrow 2020

Copyright of the translation © S. Fischer Foundation by order of TRADUKI 2020

Copyright © за ово издање Трећи Трг 2020

traduki 

Објављивање овог дела подржала је књижевна мрежа ТРАДУКИ коју чине Савезно министарство за Европу, интеграцију и спољне послове Републике Аустрије, Министарство спољних послова Савезне Републике Немачке, швајцарска фондација за културу „Про Хелвеција“, организација „КултурКонтакт Аустрија“ (по налогу Канцеларије савезног канцелара Републике Аустрије), Гетеов институт, Јавна агенција за књигу ЈАК Републике Словеније, Министарство за културу Републике Хрватске, ресор за културу Владе Кнежевине Лихтенштајн, Фондација за културу Лихтенштајн, Министарство за културу Републике Албаније, Министарство за културу и информисање Републике Србије, Министарство за културу Републике Румуније, Министарство културе Црне Горе, Сајам књига у Лајпцигу и Фондација С. Фишер.

Никола Маџиров

ДЛАН И НЕТАКНУТО

изабране песме

Са македонског превела Биљана Андоновска

Трећи Трг – Сребрно дрво
Београд 2020

Наслови оригинала:

Никола Маџиров, *Во градот, некаде*, Магор, Скопје, 2004.

Никола Маџиров, *Преместен камен*, Магор, Скопје, 2007.

СЕНКЕ НАС МИМОИЛАЗЕ

Једног дана ћемо се срести,
као бродић од папира и
лубеница што се хлади у реци.
Немир света ће
бити са нама. Длановима
ћемо помрачити сунце и с фењером се
приближавати.

Једног дана ветар неће
променити правац.
Бреза ће спустити лишће
у наше ципеле пред прагом.
Вукови ће кренути
трагом наше невиности.
Лептири ће оставити
свој прах по нашим образима.

Једна старица сваког ће јутра
причати о нама у чекаоници.
И ово што говорим
већ је речено: чекамо ветар
као две заставе на граничном прелазу.

Једнога дана све ће нас сенке
 мимоићи.

ДОМ

Живео сам на крају града
као улична лампа којој нико
не мења сијалицу.

Паучина је држала зидове скупа,
зној наше спојене дланове.

У преображајима невешто сазиданог камења
крио сам плишаног меду
спасавајући га сна.

Даноноћно сам оживљавао праг
враћајући се као пчела која се
увек враћа на претходни цвет.
Био је мир када сам напустио дом:

загризена јабука још није потамнела,
на писму је била марка са старом напуштеном кућом.

Ка тихим се просторима од рођења крећем
и пода мноме се празнине лепе
попут снега који не зна да ли земљи
или ваздуху припада.

КАД НЕКО ОДЛАЗИ,
СВЕ ШТО ЈЕ САЗДАНО СЕ ВРАЋА

За Марјана К.

У загрљају за углом препознаћеш
да неко некуда одлази. Увек је тако.
Живим између две истине
као неонка која се колеба у
празном ходнику. Моје срце прибира
све више људи, јер њих више нема.
Тако је увек. Четвртину будности
трошимо у трептању. Ствари
заборављамо и пре него их изгубимо –
свеску из краснописа, на пример.
Ништа није ново. Седиште у
аутобусу увек је топло.
Последње речи преносе се
као нагнуте кофе у обичном летњем пожару.
Сутра ће се опет поновити исто –
лице ће пре но што ишчезне с фотографије
најпре изгубити боре. Кад неко одлази,
све што је саздано се враћа.

НЕ ЗНАМ

Далека је свака кућа коју сањам,
далеки су гласови мајке која ме
позива на вечеру, а ја трчим ка пољима жита.

Далеки смо ми као лопта која промашује го
и одлази ка небу, живи смо
као термометар који је тачан само онда када
погледамо ка њему.

Далека стварност сваког ме дана испитује
као непознати путник који ме буди на пола пута
с питањем *Је ли то тај аутобус?*
а ја му кажем *Да*, а мислим *Не знам*,
не знам где су градови твојих предака
који желе да напусте све познате болести
и лекове справљене од стрпљења.

Сањам о кући на брегу наших жудњи,
да гледам како морски таласи исцртавају
кардиограм наших падова и љубави,
како људи верују да не би потонули
и корачају да не би били заборављени.

Далеке су све колибе у којима смо се крили од кише
и од бола срна што умиру пред очима ловаца
пре усамљених, него гладних.

Далеки тренутак сваког ми дана поставља питање
Је ли то тај прозор? Је ли то тај живот?, а ја му кажем
Да, а заправо *Не знам*, не знам када ће
птице проговорити, а да не кажу *Рат*.

ЗА НАМА

Једног дана неко ће сложити нашу ћебад
и послати је на хемијско чишћење
да из ње истре и последње зрно соли,
отвориће наша писма и слагати их по датумима
уместо по ишчитаности.

Једног дана неко ће разместити намештај у соби
као шаховске фигуре на почетку нове игре,
отвориће стару кутију за ципеле
у којој чувамо отпалу дугмад са пицама,
неистрошене батерије и глад.

Једног дана вратиће нам се бол у леђима
од тежине хотелских кључева и
сумње с којом нам рецепционар пружа
даљински управљач.

Туђа сажалења кренуће за нама
као месечина за залуталим дететом.

КАЗАЉКЕ САТА

Наследи детињство из албума.
Пренеси ту тишину
што се шири и скупља као
јато птица у лету.
У длановима сачувај
неправилну грудву снега
и капи што се спуштају
по линији живота.
Изговори молитву
склопљеним уснама:
речи су семе што пада у саксију.

Тишина у утроби се учи.

Покушај да се родиш
као велика казаљка у поноћ
и секунде ће те очас претећи.

МНОГО ТОГА СЕ ДОГОДИЛО

Много тога се догодило
док се Земља вртела врх
Божјег прста.

Жице су се ослободиле
далековода и сада
повезују љубави.
Океанске капи
нестрпљиво су се слагале по
зидовима пећина.
Цвеће се одвојило
од минерала и кренуло
пут мириса.

Из задњег џепа разлетеле су се
цедуље кроз нашу прозрачну собу:
безначајне ствари које никада
не бисмо урадили да
нам нису биле записане.

ИЗРЕЧЕНО НАС ПРОГОНИ

Дали смо имена
дивљем растињу
иза недовршених зграда,
именовали смо све споменике
наших поробљивача.
Децу смо крстили
љубавним надимцима
извученим из писама
само једном прочитаних.

После смо кришом тумачили потписе
на дну рецепата
за неизлечиве болести,
двогледом смо приближавали дланове
опраштања приљубљене
уз прозоре.

Речи смо остављали
испод камења покопаних сенки,
на брду које чува ехо
предака неуписаних
у породично стабло.

Оно што смо рекли без сведока
још дуго ће нас прогонити.

Зиме су се намножиле у нама
а да нису биле поменуте.

ЛЕТЕЊЕ

Магла виси над градом
као погнута глава Богородице
са далеке фреске.

Сателитске антене разговарају
с анђелима
какво ће време бити сутра:
јасно, безбедно, значајно
као календар са
црвеним датумима.

Али чим ноћ споји
сенке са зидом,
ти ћеш се искрасти ка гранама
као ретка птица
с наличја новчанице.

КАДА СЕ ВРЕМЕ ЗАУСТАВИ

Ми смо остатак неког другог века.

Зато не могу да
говорим о дому, нити
о смрти и прорицаним болима.

Ниједан дивљи копач досад
није пронашао зидине између нас,
нити хладноћу у костима
преосталим из свих векова.

Када се време заустави, најзад
ћемо проговорити о истини
и свици ће направити сазвежђе
по нашим челима.

Ниједан лажни пророк није
предвидео сламање чаше, нити
додир два длана – две
велике истине из којих чиста вода
извире.

Ми смо остатак неког другог века.
Као вукови, на нишану вечне кривице,
у пејзаже питоме самоће
се повлачимо.

СЕНКА СВЕТА ПРЕЛАЗИ МИ ПРЕКО СРЦА¹

Немам храброст премештеног камена.
Наћи ћеш ме испруженог на мокрој клупи
изван свих логора и арена.

Празан сам као кеса
напуњена ваздухом.

Удаљивши дланове и спојивши прсте
кров показујем.

Моје одсуство је улог за све
испричане историје и смишљена недостајања.

Срце ми је прободено ребром.
Кроз крв ми пролазе парчићи стакла
и неколико облака скривених иза белих зрнаца.

Прстен на мом длану нема сопствену сенку
и подсећа на сунце. Немам храброст
премештене звезде.

¹ Лучијан Блага – *Прим. прев.*

СТВАРИ КОЈЕ ЖЕЛИМО ДА ДОДИРНЕМО

Ништа не постоји изван нас:

вештачка језера испаравају
у тренуцима када смо жедни
тишине, када коприва постаје
лековита биљка, а градови враћају
прашину оближњим гробљима.

Сви црно-бели цветови с тапета
у домовима које смо напустили
ничу кроз безличне историје
у тренуцима када наше речи
постају непреписано наследство,
а ствари које желимо да додирнемо –
нечије присуство.

Као непозната ципела смо
коју пси луталице разносе у бегу,
држимо се у загрљају
као каблови преплетени кроз цигле
ненасељних кућа.

И већ одавно ништа не постоји
изван нас:

понекад сунцем, светлошћу или анђелом
једно друго називамо.

ОТКРИВАЊЕ

Већ одавно никоме не припадам
попут новчића палог с руба старе иконе.
Расут сам међу строга наслеђа и завете
иза ролетни спуштених судбина.
Историја је прва граница коју треба да пређем,
чекам глас издвојен из сазвучја послушности
који ће извести о томе колико сам далеко.
Попут бронзаног споменика под звезданим тргом сам
на ком птице вежбају химне наде.
На љусци јајета ја сам слепљено перо
које о прераном одласку говори и
нови живот најављује.
Дом ми се сваког дана
под шатром света тајно мења,
само је детињство као мед
који не допушта туђе трагове у себи.

БИЛО ЈЕ ПРОЛЕЋЕ

Било је пролеће када је окупатор
спалио тапије имања где смо ловили птице,
шарене инсекте, лептире који постоје
још само у старим уџбеницима из биологије.

Многе су ствари отад измениле
свет, многе ствари свет је изменио у нама.

САВРШЕНОСТ СЕ РАЂА

О порукама воде кроз наша
тела желим да ми неко говори,
о јучерашњем ваздуху
у телефонским кабинама,
о летовима што се отказују због
слабе видљивости упркос свим
невидљивим анђелима.
О фену који жали за тропским ветровима,
о тамјану који најлепше мирише док
ишчезава, желим да ми неко говори.

Верујем: када се савршеност рађа,
све форме и истине
напукну као љуска јајета.

Само уздах меких раздвајања
може покидати паукову мрежу
и савршеност измишљених земаља
може одложити тајну
сеобу душа.

А шта ја радим са својим несавршеним телом:
идем и враћам се, идем и враћам се,
као пластична сандала на таласима
уз обалу.

ОТКРИВАМО ВРЕМЕ

Постојимо једино када се отворе прозори
и тајни документи. Прашину
разносимо не помињући
мртве и оне које су они бесмртно волели.
Пицаме увек стављамо
на дно кофера и
ципеле никад не окрећемо
лицем лицу. Писма читамо само једном
како бисмо сакрили неку тајну.
Испруженим длановима откривамо време,
ћутимо, ћутимо, шапућемо ствари
мање битне од прекинутог сна
једнодневног лептира.

БУЂЕЊЕ

У привременом загрљају
о вечности говорим.
Ветар проноси молитве звона
између пера на која спуштамо
наша сањива лица.
Јутро је. Влажан ваздух пролази испод
вијадуката, облаци се раздвајају
додиром, зграде летом ластавица,
земљорадници се моле за кише
које престају, дрвеће се у истом трену
ослобађа лишћа и тако
небо постаје веће.

Нежни су твоји дланови овог јутра и
нежан је цвет тврдог бадема.

У најближој цркви вековима
се говори о љубави која
ће нас надживети.